

Elena Roce

Aanvang: 2024-09-07 16:00:00 u.
Einde: 2024-09-07 17:30:00 u.

Programma

Franjo Dugan (1874 - 1948)	Tokata u g-molu (1895)
Andrija Motovunjanin / Andrea Antico da Montona (ca. 1480 - na 1538)	- Vergine bella che del sol vestita (B. T.) - Chi non crede (B. T.)
Albe Vidaković (1914 - 1964)	Fantazija i fuga u f-molu (1945)
Andelko Klobučar (1931 - 2016)	II. Sonata za orgulje (1968) Maestoso, Largo Presto possibile
Franjo Lučić (1889 - 1972)	Elegija (1935)
Branko Okmaca (1963)	Triptih: I. Allegro ma non troppo II. Adagio III. Allegro

Organist

Elena Roce (1994) is geboren in Pula (Kroatië), waar ze haar basis- en middelbare school opleiding voltooide. Na met succes haar orgeldiploma behaald te hebben bij Eduard Kancelar, schreef zij zich in bij de MA in Zagreb met als hoofdvak orgel. Een jaar later studeerde ze solozang bij Art Cvetan Pelcic.

Ze kreeg verschillende regionale- en staatsprijzen en nam deel aan een groot aantal voornamelijk renaissance en barok getinte orgel- en zangseminars van o.a. Katarina Livljanic, Josep Cabré, Igor Paro, Vlasta Gyura, Thomas Ospital en van Louis Robilliard. Naast orgelrecitals en kamerconcerten brengt ze ook renaissance- en barok zangrepertoire ten gehore, waarbij ze begeleid wordt door uitstekende luitisten als Igor Paro en Ema Stein. En met organisten als Kresimir Klaric en Jeroen Koopman trad ze op op festivals als het Dvigrad Festival, het Renaissance Festival Koprivnica en het Vukovar Festival.

Sinds 2012 is zij als hoofdorganist verbonden aan de Cathedral of Saint Mary's Assumption in Pula. En ook in het Oratoriumkoor Cantores Sancti Marci en in het Renaissance-ensemble Marco Polo zingt ze sinds 2015. In 2017 werd ze externe medewerker aan de Muziekschool in Karlovac en artistiek directeur/producent van het Organum Histriae. En in 2018 werd ze toegelaten tot het Erasmus uitwisselingsprogramma van het Conservatorium van Amsterdam, in de orgelklas van Matthias Havinga. Ook nam ze deel aan het professionele kamerkoorproject van hedendaagse muziek 'Meesters & gezellen' onder leiding van Nils Schweckendiek en Geert Berghs.

Toelichting op het programma

Hoewel Kroatië nog geen vier decennia een onafhankelijk land is, is de geschiedenis zeer rijk en interessant. Wat de orgelcultuur betreft kunnen we niet spreken van een specifieke, onafhankelijke orgelbouwtraditie zoals vele andere in Europa (Duits, Spaans, Italiaans, Frans, Nederlands...), maar we kunnen nog steeds een grote verscheidenheid aan verschillende stijlen waarnemen, op een heel klein grondgebied. Over het algemeen ontwikkelde de orgelbouwtraditie zich onder twee grote invloeden: Venetiaans aan de kust en Zuid-Duits in het binnenland.

Aan de oostkust van de Adriatische Zee (een deel van het huidige Kroatië) zijn veel grote namen geboren, die de beste opleiding van die tijd kregen en onuitwisbare sporen in de geschiedenis achterlieten. Een van hen was Petar Nakić / Pietro Nacchini (1694 - 1770), een ingenieuze orgelbouwer uit Šibenik, die tegenwoordig wordt beschouwd als de "vader" van de Venetiaanse orgelbouw, en wiens prestaties tot het midden van de 20e eeuw door velen werden gevolgd waaronder grote orgelbouwers, zoals Gaetano Callido (1727 - 1813).

Voor hem kwam een zeer belangrijke persoonlijkheid uit het hart van Istrië, een schiereiland in de noordelijke Adriatische Zee, uit Motovun (Montona). Het is de geboorteplaats van **Andrija Motovunjanin**, beter bekend in de wereld als **Andrea Antico da Montona**, een beroemde drukker en grote rivaal van **Ottaviano Petrucci**. Antico was de eerste persoon die orgelmuziek drukte in 1517 - Frottole intabulate da sonare organi, libro primo. Door de eeuwen heen componeerden veel componisten, vooral aan de kust in de grotere steden en culturele centra (Split, Dubrovnik, Zadar, Rijeka...), enkele kleinere orgelstukken of gewijde vocale muziek waarbij het orgel slechts een begeleidende rol speelde. Pas in de 19e eeuw werd het schrijven van orgelstukken onafhankelijker, vooral in de huidige hoofdstad Zagreb, waar de kathedraal de belangrijkste plaats was voor de beoefening van kerkmuziek. Deze kathedraal heeft een prachtig Walcker-orgel uit 1855 (de originele speeltafel bestaat nog steeds!), maar dit instrument werd, samen met de kathedraal, zwaar beschadigd tijdens de aardbeving van 2020 en de toekomst van dit orgel is nog steeds twijfelachtig.

Er werd veel orgelmuziek gepubliceerd in het tijdschrift "Sveta Cecilija - list za crkvenu glazbu s prilogom" (St. Cecilia - tijdschrift voor kerkmuziek met bijlage), in de periode dat **Franjo Dugan** (1874 - 1948) een van de belangrijkste figuren en leraar van een hele generatie was. Hij was een van de meest vooraanstaande componisten die tevens dertig jaar lang de functie van hoofdorganist van de kathedraal van Zagreb bekleedde. We vieren zijn 150ste geboortedag dit jaar. Zijn Toccata in g mineur is een van zijn meest populaire werken, en dit stuk vertegenwoordigt zijn muzikale taal zeer goed - hij was een voorstander van de Ceciliaanse

beweging en schreef muziek die op elk moment de liturgie kon begeleiden; muziek geïnspireerd door het gregoriaans, maar ook door een zeer lange Kroatische volkszangtraditie, een uniek fenomeen – muziek die sinds de 9e eeuw in rooms-katholieke riten werd gezongen, maar in de volkstaal, oud-Slavische taal, geschreven in het Glagolitische alfabet (terwijl de rest van Europa alleen Latijn mocht gebruiken). Zijn werk als kerkmuzikant, pedagoog (professor orgel en hoofd van de compositieafdeling aan de Muziekacademie in Zagreb) en concertorganist veranderden de richting van de ontwikkeling van kerkmuziek in Kroatië.

Franjo Lučić, een van de meest vooraanstaande leerlingen van Franjo Dugan, begon op negenjarige leeftijd als zeer begaafd kind orgel te spelen. Zijn pedagogische werk aan de Muziekacademie in Zagreb was zeer belangrijk (hij liet talloze didactische boeken op het gebied van de muziektheorie achter), hoewel zijn grootste impact op het gebied van kerkmuziek ligt. Hij was zeer productief als componist en schreef veel orkestrale en vocale (wereldlijke) werken waarin hij veel volksmelodieën en dansen verwerkte. Het is zijn gewijde zang- en orgelmuziek die opvalt. Hoewel hij zijn Elegija (Elegy) in 1935 voor orgel schreef, arrangeerde hij het al snel voor orkest en slechts twee jaar later werd het uitgevoerd. Zijn studenten haalden herinneringen op die hij zelf beschreef: "Toen ik dit stuk aan het schrijven was, kon ik voor mijn ogen open velden zien, zachtjes gestreeld door de laatste zonnestralen aan het eind van de dag...". Dit tafereel is zeer goed geschilderd, met een melancholische sfeer, prachtige melodieën en volksmotieven uit zijn land.

Een andere uitmuntende leerling van Dugan, is **Albe Vidaković**, een priester, die ook een deel van zijn muzikale opleiding ontving aan het Pontificium Institutum Musicae Sacrae in Rome, stichtte een Instituut voor Kerkmuziek als onderdeel van de Katholieke Faculteit der Godgeleerdheid in Zagreb. Dat draagt nog steeds zijn naam. Net als Lučić en Dugan gaf hij ook les aan de Muziekacademie van Zagreb, hoewel hij vooral bekend is vanwege zijn werk als Regens Cori aan de kathedraal van Zagreb en vanwege het componeren van veel gewijde muziek, waarvan de belangrijkste missen in het Latijn, Kroatisch en Oudslavisch zijn. Hij ook wordt herinnerd als een goede improvisator, maar schreef slechts zes stukken voor orgel, waarvan Fantazija i fuga u f-molu (Fantasie en Fuga in F mineur) wordt beschouwd als een van de belangrijkste Kroatische orgelstukken. Het is geschreven in de zeer dramatische oorlogs- en naoorlogse periode, wat resulteerde in een dramatische en chromatische opening van de fantasie, die kalmeert door een zeer emotionele 'koor'-sectie, die een beetje doet denken aan de muziek van Cesar Franck, en vervolgt met een beslissende fuga, die ook veel 'mi contra fa' momenten bevat, wat zijn kennis van eerdere stijlen en het geweldige onderzoek dat hij deed op het gebied van de musicologie alleen maar bevestigt.

De belangrijkste Kroatische componist en organist van de 20e eeuw, **Andelko Klobučar**, die zich vooral liet inspireren door het luisteren naar de live-improvisaties van Olivier Messiaen, bouwde niet alleen in eigen land maar ook in het buitenland naam op (in 1978 gaf hij een concert in de Notre-Dame van Parijs, wat zeer zeldzaam is in de context van Kroatische organisten). Hoewel hij compositie studeerde in Parijs, wijdde hij het grootste deel van zijn leven aan het lesgeven aan jonge Kroatische componisten en organisten, gaf hij vele inwijdingsconcerten van nieuwe/gerestaureerde orgels in Kroatië en opende hij nieuwe horizonnen voor jonge generaties muzikanten. Zijn muzikale taal was zeer eigentijds, maar niet te extravagant en toch aanvaardbaar voor het grote publiek, wat wordt bevestigd door het feit dat zijn koorwerken, psalmen en missen regelmatig tijdens de zondagse vieringen worden uitgevoerd.

Een van de belangrijkste en meest productieve hedendaagse Istrische componisten is ongetwijfeld **Branko Okmaca**, die ook actief is als dirigent, organist en professor aan de Muziekacademie in Pula. Hij heeft talloze onderscheidingen ontvangen voor zijn bijdrage aan de cultuur en heeft veel stukken geschreven die de lokale muziektaal promoten (bijvoorbeeld koorwerken in het Istrische dialect). In zijn Triptih gebruikte Okmaca ook veel elementen uit de volksmuziek: samengestelde ritmes, die heel gebruikelijk zijn in dansen (5/8, 7/8), en specifiek voor Istrië: dissonanten. De regio Istrië staat algemeen bekend om zijn niet-getempereerd gestemde instrumenten, zoals de *roženice* (een zeer archaïsche versie van de middeleeuwse *sjalmaj*) en de *mih* (een soort doedelzak), terwijl de *Istrische toonsoort*, sinds 2009 beschermd door Unesco, gemakkelijk te vinden is, herkenbaar in dit werk, door de strakke intervallen – een cadans waarin verminderde tertsen (bijvoorbeeld C# en Eb) in unisono (D-D) oplossen.

Elena Roce

Gegevens concert

Locatie: Kathedrale Basiliek St.-Bavo, Haarlem, Leidsevaart 146, 2014 HE Haarlem. Ingang aan het Bisschop Bottemanneplein

Toegang: gratis, vrijwillige bijdrage, b.v. te voldoen door gebruik te maken van onderstaand QR-code vanuit uw bankapp. Kosten € 10-15,- per persoon. Donaties: zie [donateurspagina](#)

Sponsoren 2024

Haarlemsche
Muziek
Fonds

Mgr. Martin de Groot Muziekfonds

Haarlem

Adema's Kerkorgelbouw
sinds 1855